

Arvesyndslære som selviagttagelse, en lidende Gud og kærlighedens gave

I dette nummer udkommer Dansk Teologisk Tidsskrift med tre artikler om nutidige teologiske problemstillinger og adskillige anmeldelser af nye udgivelser: Martin Schwartz Lausten anmelder bind 24 af *Melanchthons Briefwechsel* og er også selv forfatter til en bog som anmeldes, nemlig *Missionen. Indre Mission og dets ungdomsbevægelser i Horsens og Løgumkloster i det 20. århundrede*. Om denne bog skriver anmelderen, Kurt E. Larsen, at den er det hidtil bedste lokalhistoriske studium af Indre Missions arbejde, og han fremhæver især detaljeringsgrad og metodisk sikkerhed. Rosanne Liebermann anmelder *Religion og teologi i Det Gamle Testamente – en indføring* af Hans J. Lundager Jensen og peger på, at den når sine mål ved både at give overblik og være dyb og specifik; Martin Ravn anmelder *Antitheologie – Theologische Spuren bei Martin Heidegger und Rezeptionsversuche bei Heinrich Ott und Eberhard Jüngel* af Eike Christian Herzig og fremhæver bogens grundighed og argumentation for, at Eberhard Jüngels Barth-fortolkning er Heidegger-inspireret gennem Heinrich Ott; Frederik Poulsen anmelder Søren Lorenzen og Anne Katrine de Hemmer Gudmes *Kroppen i Det Gamle Testamente* og hæfter sig ved, at den udtrykker årelang forskningsmæssig fordybelse og lykkes med at fremstille kropsopfattelser i Det Gamle Testamente i deres fascinerende forskellighed fra nutidens antagelser; *Martin Schwarz Lausten* anmelder Silvia Goldbaum Tarabini Fracapanes *The Jews of Denmark in the Holocaust. Life and Death in Theresienstadt Ghetto* og vurderer den som den hidtil mest dybdeborende og omfattende bog om de danske jøder i Theresienstadt; Eberhard Harbsmeier anmelder Rudolf Bultmanns *Briefe an Hans von Soden, Briefwechsel mit Philipp Vielhauer und Hans Conzelmann* og skriver, at brevene dels viser Bultmann som en ægte arvtager til den liberale teologi og dens krav om intellektuel redelighed og sandhed, dels viser Bultmanns og von Sodens kamp imod kirkeligt snæversyn og politisk tyranni; Lone Kølle Martinsen anmelder Carsten Bach-Nielsens *Kirkehistorie – folkesag og skolefag. Ti kapitler om erindring og historiebrug* og fremhæver både dens relevans og dens store indsigt i både kirkehistorie, kunsthistorie og erindringshistorie.

I den fulde artikel *Kød og blod. Arvesyndslære som selviagttagelsesskema* udfolder Carsten Pallesen den teologiske lære om arvesynd som udtryk for en særlig og stadig lige relevant måde at iagttage sig selv på. Pallesen tager udgangspunkt i den kristne forestilling om nedaret synd som baggrunden for barnedåb og henviser til beskrivelsen

af arvesynd i den lutherske bekendelse som omdrejningspunkt for senere filosofiske og sociologiske indsigter. Ved hjælp af Niklas Luhmanns teori om sociale systemernes funktionelle differentiering viser han, hvordan arvesyndslæren i praksis udtrykker en differentiering af religionen fra familien og et strukturelt nybrud. Med arvesyndslæren ophører forfædre med at være genstand for tilbedelse og bliver i stedet syndere, som der ikke skal bedes til, men bedes for. Det betyder i forlængelse af Paul Ricœurs hermeneutiske forståelse af religiøse symboler, at arvesyndslæren fremfor alt forekommer som en differentierende måde at iagttage sig selv på. Ifølge Pallesen kan den ligefrem forstås som et selviagttagelsesskema med en rig og stadig lige aktuel betydning for mennesket, der skiller sig ud i sin individualitet og med Luhmanns begreber er et væsen, der må bedes for og ikke til.

At mennesket er sådan et trængende eller hjælpeløst væsen, forudsættes af Mads Peter Karlsen, der i *'Kun en lidende Gud kan redde os': Slavoj Žižek og lidelsens problem* skriver om den menneskelige lidelse og menneskets gudstro. Karlsen giver en fremstilling af Žizeks opfattelse af lidelse og fremhæver menneskets forsøg på at knytte en mening til lidelsen som integreret i lidelsen selv. Gennem en læsning af Freud og Nietzsche, som betydelige forudsætninger for Žizek redegør Karlsen for Žizeks fortolkning af Jobs Bog og fokuserer på Job som kritisk overfor forsøg på at forsvare Gud i lyset af lidelsen og som en foregribelse af Kristus. Til sidst udfolder Karlsen Žizeks fortolkning af Kristi lidelse som et kritisk bidrag til klassiske former for forsoningslære og et bud på, hvad der sker, hvis Gud ikke nødvendigvis skal forsvarers over for lidelsen og lidelsen tilsvarende ikke nødvendigvis skal tilskrives en mening.

I *Apostlen og geniet: Romerbrevets kærlighedsbegreb i Kjerlighedens Gjerninger* skriver Anders Haagerup om begrebet kærlighed i Paulus brev til Romerne og undersøger, hvorvidt der findes et tilsvarende begreb om kærlighed i Kierkegaards *Kjerlighedens Gjerninger*. Haagerup argumenterer for, at Paulus skaber en forståelse af agapisk kærlighed, der indebærer, at Guds kærlighed bliver set som lovens endemål, hvilken på sin side betyder, at menneskets kærlighed bliver lovens fylde. Denne karakteristiske forståelse af kærlighed finder Haagerup også hos Kierkegaard, idet han hævder, at Kierkegaard i *Kjerlighedens Gjerninger* har tilegnet sig en paulinsk, kiastisk og i sidste ende gensidig forståelse af kærlighed. Ifølge Haagerup bliver kærlighed dermed også det, der opretholder en kristen identitet som en minoritet, og på denne baggrund træder Paulus og Kierkegaards kærlighedsbegreber frem både i deres kontekstuelle forskellighed og med en fælles radikalitet.

Johanne Stubbe Teglbjærg Kristensen